

Основні проблеми розвитку бурякоцукрової галузі та шляхи їх вирішення

Однією із важливих галузей харчової промисловості виступає цукровобурякова промисловість. Цукрові буряки вирощуються в 19 областях і розміщені переважно в господарствах лісостепової зони, зокрема Вінницькій, Черкаській, Полтавській, Київській, Сумській та Хмельницькій областях. Там отримують дві третини валового збору цукрових буряків.

Основною сировиною для виробництва цукру в Україні є цукровий буряк. Крім того, за необхідності ведеться переробка імпортного тростинного цукру-сирцю.

Таблиця 1. Посівні площі, урожайність і виробництво цукрових буряків за 2005-2009 роки

Роки Показники	2005	2006	2007	2008	2009	Темпи росту, % 2009 року до			
						2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.
Посівна площа цукрових буряків(фабричні), тис. га.	652	815	610	380	322	49,4	39,5	52,8	84,7
Урожайність цукрових буряків, ц з 1 га площі збирання	248	285	294	356	315	127,0	110,5	107,1	88,5
Виробництво цукрових буряків(фабричні) тис. т.	15467,8	22420,7	16977,7	13437,7	10067,5	65,1	44,9	59,3	74,9

Отже, виходячи із даних табл. 1 у 2009 році загальний обсяг виробництва цукрових буряків склав 10067,5 тис. т., якщо порівняти з 2005 роком, то виробництво зменшилось на 5400,3 тис. т., або на 34,9 %. Це відбувалося за об'єктивними і суб'єктивними причинами. Скорочення виробництва пов'язане зі скороченням посівних площ. Так у порівнянні з 2005 роком посівні площі скоротилися на 330 тис. га, або на 50,6 %. Хоча за останні три роки збільшується урожайність у 2009 вона становила 315 ц з 1 га, що вище показника 2005 року на 27%.

Від усіх категорій господарств аграрного сектора за 2009 рік на переробні підприємства надійшло 9,4 млн.т цукрових буряків (включаючи давальницьку сировину та власно вироблені цукровими заводами буряки), що на 2,9 млн.т (на 23%) менше, ніж у 2008 році.

До основних причин кризових явищ в бурякоцукровій галузі можна віднести такі:

- загальна економічна криза та послаблення ролі держави у розвитку галузі;
- втрата зовнішніх ринків збуту цукру;
- суттєве скорочення кредитування виробників;
- перехід на давальницькі схеми перероблення сировини і бартерні відносини у галузі;
- дефіцит оборотних коштів в суміжних галузях, що використовують цукор як сировину;
- велика тривалість часу між понесеними витратами на виробництво та отриманням коштів від реалізованої продукції;
- скорочення площ посівів цукрових буряків;
- посилення ураженості посівів хворобами та шкідниками;
- надмірне ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини;
- нестача висококваліфікованих спеціалістів;

- високий рівень морального та фізичного зносу основних виробничих фондів (рівень вилучення цукру із заготовленого буряка становить лише близько 60%);
- низький рівень енергозбереження технологічного устаткування.

У цукровій промисловості особливо актуальними є проблеми підвищення технічного рівня основного устаткування, поліпшення якості цукру (підвищення вмісту сахарози, зменшення кількості редуційних речовин), зниження матеріальних та енергетичних витрат на виробництво продукції.

Для виходу з ситуації, що склалася, необхідно:

- приділяти більшу увагу розробці програм реструктуризації та технічного переобладнання галузі;
- покращити використання матеріально – сировинних і паливно – енергетичних ресурсів;
- використовувати нові технології вирощування і переробки цукрових буряків;
- знаходити шляхи зниження собівартості цукру;
- збільшити витрати на фактори виробництва при вирощуванні буряка, застосування насіння, добрив, гербіцидів та пестицидів;
- переобладнати сучасні цукроочисні заводи на переробку не лише цукрових буряків. а й імпортованого сирцю, що призведе до скорочення періоду простою заводу і зменшення витрат;
- створити умови для ефективного використання всіх сировинних компонентів, які супроводжують вихід кінцевого продукту.